

Тест надійний, якщо він дає одні і ті ж показники для кожної особи. Тест називається несуперечливим, якщо він є внутрішньо узгодженим.

Дискримінативність тесту характеризується можливістю окремих завдань і тесту в цілому диференціюванням відносно максимального, мінімального результатів тесту. Наприклад, тестове завдання, на яке дають правильну відповідь всі чи не дає відповіді ніхто, не мають ніякої практичної цінності.

Адекватність тесту означає відповідність чи невідповідність отриманих результатів реальним результатам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інна Грод. Комбінована тестова програма як засіб автоматизованого навчання і контролю знань. Наукові записки. Серія: Педагогіка. — 2008. — №7.
2. Моисеев В. Б., Усманов В. В., Таранцева К. Р., Пятирублевый Л. Г. Статистический подход к принятию решений по результатам тестирования для тестов открытой формы //Дистанционное образование. 2001.№ 1.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Москалюк Наталія Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ботаніки та зоології, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

natalen29@gmail.com

Шулякова Юлія Анатоліївна

магістрантка групи мСОБХ-1 хіміко-біологічного факультету, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

shulyakovajulia26@gmail.com

Семенюк Анастасія Сергіївна

магістрантка групи мСОБХ-1 хіміко-біологічного факультету, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

nastyasemenyk34@gmail.com

На сучасному етапі розвитку суспільства, питання традиційної взаємодії природи з людиною вирости в глобальну екологічну проблему, а питання екологічної освіти є пріоритетом державної політики. Сьогоднішня молодь повинна володіти не тільки теоретичними екологічними знаннями, але і практичними навиками і вміннями в галузі природоохоронної діяльності, вмінням прогнозувати наслідки життєдіяльності людини, думати про майбутнє тощо. В стратегії державної екологічної політики України серед екологічних проблем в державі, вирішення яких є першочерговим, зазначена проблема немає достатнього розуміння і висвітлення в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку. Тому особлива увага надається екологічному вихованню молоді, особливо школярів.

Дана необхідність передбачена у вагомих змінах у світогляді, мисленні, традиціях і поведінці людей у сучасному світі.

Сучасний ринок праці вимагає від випускника закладу вищої освіти не лише глибоких теоретичних знань, а здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань - до суспільства життєво компетентних громадян, адже належний рівень екологічної компетентності учнів у закладах загальної середньої освіти можуть забезпечити педагогічні кадри з високим рівнем сформованості цієї якості особистості, зокрема, майбутні учителі біології.

На думку В. Борейко, Ю. Куднієва, Г. Пустовіт, А. Степанюк, Б. Юдіна екологічне виховання займає важливу нішу у підготовці сучасної молоді. Праці Л. Немець, Н. Пустовіт і Я. Фруктової відображають дослідження питань теорії і практики формування відповідального відношення учнів до природи. Екологічне виховання на засадах «глибинної екології» є предметом наукового вивчення М. Колесник, а проблему професійного самовизначення досліджують М. Гузик, Л. Липова. Екологічне виховання особистості задекларовано в Національній стратегії розвитку освіти України [6], Концепції національної екологічної політики України [4], Концепції екологічної освіти України [3], Концепції профільного навчання у старшій школі [5] та інших нормативно-правових документах.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що у полі зору науковців перебуває широке коло питань з проблеми формування екологічної компетентності майбутніх учителів: сутнісна характеристика екологічної компетентності, її структурно-функціональна модель, основні підходи, принципи, умови її формування тощо. Ми переконані, що формування екологічної компетентності майбутніх учителів біології, як передумова здійснення неперервної екологічної освіти і виховання, є актуальною проблемою у діяльності закладів вищої освіти і потребує нових підходів до її оптимального розв'язання.

Значущими в контексті нашого дослідження є наукові пошуки в галузі екологічної компетентності як складової фахової компетентності студентів Так, Я. Абсалямова і В. Лук'янова розглядають екологічну компетентність майбутніх фахівців як категорію екологічної діяльності, яка формується у процесі професійної підготовки в закладі вищої освіти. Цю якість особистості вони пов'язують з екологічною свідомістю, екологічним мисленням та екологічними цінностями, що передбачають здатність фахівця мобілізувати свої знання й готовність реалізувати їх у екологічній ситуації [7, с. 11].

Проблему підготовки майбутніх учителів біології до розвитку екологічної компетентності учнів основної школи вивчає Н. Баюрко. Вона теоретично обґрунтувала, експериментально перевірила організаційно-педагогічні умови та методика формування досліджуваної якості майбутніх педагогів-біологів у процесі навчання у вищих педагогічних закладах освіти [1].

Запоясненнями В. Онопрієнко, екологічна компетентність особистості – це системна інтегративна якість людини, яка визначається сукупністю здатностей вирішувати проблеми і завдання різного рівня складності, що є у побуті і професійній діяльності, на основі сформованого ціннісного ставлення до природи, знань, освітнього і життєвого досвіду, індивідуальних здібностей, потреб і мотивів [2, с. 19].

Поняття «екологічна компетентність» ґрунтовно досліджено С. Шмалей, яка, визначаючи структуру означеного феномена, цілком умотивовано робить висновок, що екологічна компетентність є системним інтеграційним утворенням особистісного розвитку учня та об'єднує нормативний, когнітивний, емоційно-мотиваційний і практичний компоненти, які тісно зв'язані між собою і зумовлюють розвиток екологічної діяльності. Екологічна компетентність забезпечує здатність розуміти, оцінювати екологічні процеси, які направлені на забезпечення екологічної стабільності та розумного природокористування [7, с. 10].

О. Гагарін визначає «екологічну компетентність» як інтегративну характеристику особистості, включає екологічні знання, уявлення про характер і норми взаємодії людини з природою, уявлення про природу як найважливішу цінність, готовність, уміння розв'язувати екологічні проблеми; досвід участі у практичних справах щодо збереження та поліпшення стану навколишнього середовища; екологічно значущі особистісні якості: гуманність, ощадливість, екологічну відповідальність за результати діяльності [2, с. 19].

Зауважимо, що формування екологічної компетентності майбутнього педагога базується на розвитку його вмінь не тільки послуговуватися готовими, сформованими у різних освітніх галузях предметними знаннями й загально-навчальними вміннями, а й спроможності використовувати їх у різних поєднаннях, змінюючи, комбінуючи в новій соціально-екологічній проблемній педагогічній ситуації, виявляючи при цьому вміння самостійно обирати варіант дії, приймати рішення й бути готовим нести за нього відповідальність.

Саме тому, згідно сучасних тенденцій освіти, екологічна свідомість повинна стати важливим аспектом навчання і виховання молоді. Ми пропонуємо використовувати різні форми і методи навчання, застосування яких допоможе підвищити екологічну свідомість. Наприклад, використання дослідницьких і творчих завдань різного рівня складності під час навчання.

1. Завдання на пояснення проблеми і встановлення причинно-наслідкових зв'язків: Проаналізуйте і сформулюйте екологічні проблеми України. Складіть рейтинг найбільш актуальних *екологічних проблем*, що стоять сьогодні перед Україною.

2. Завдання на знаходження конкретного рішення певної проблеми: Наведіть приклади еко-активістів України і світу. На вашу думку: «Чи може одна особа щось змінити?».

3. Винахідницькі завдання: Виконайте проект на тему: «Пластикова пляшка – цінна річ з минулого і непотріб сьогодення». Запропонуйте можливі способи повторного чи багаторазового застосування у побуті пластикових пляшок. Презентуйте свої винаходи.

4. Прогностичні завдання: Подумайте, які професії, в період бурхливого розвитку технологій, стануть актуальними уже в наступні 50 років? Запропонуйте кілька ключових професій у сфері планування міст та регіонів й аргументи, чому вони будуть потрібні.

5. Творчо-мистецькі завдання: Продумайте акцію (реklamний ролик, відео, вислів, вірш тощо) на тему: «Що ми можемо зробити, щоб захистити рослини та тварин від знищення та вимирання?».

6. Завдання на фантазування: Уявіть: «Ви тварина, на якій мають провести генетичний експеримент. Ви можете висловити науковцям свою думку, яка вона?».

7. Завдання на просвітницьку діяльність: Поміркуйте і поясніть, як слід ставитися до «модних» виробів і товарів? Чи виправдані пошуки й фінансові витрати на них з точки зору екології?

8. Завдання на добродійну діяльність: Організуйте добродійну акцію по збору харчів для тварин, що живуть у притулку.

Отже, необхідність посилення впливу на екологічне виховання молоді є важливим, оскільки подолання екологічної кризи залежить від морального удосконалення людини, її культури і відносин із природою та іншими людьми, а від цього залежить і наше майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бажорко Н. В. Використання проектних технологій у формуванні готовності майбутніх учителів до розвитку екологічної компетентності учнів. *Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика*: матер. II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 16-17 жовтня 2015 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. 180 с.
2. Воронюк М. Екологічне виховання учнів засобами «глибинної екології». *Біологія і хімія в школі*. 1999. №3. С. 19–21.
3. Концепція екологічної освіти України. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2002. № 7. С. 3–23.
4. Концепції національної екологічної політики України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/95215278> (дата звернення: 15.04.2022).
5. Концепції профільного навчання у старшій школі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1456729-13#Text> (дата звернення: 20.04.2022).
6. Національні стратегії розвитку освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 2.05.2022).
7. Шмалей С. В. Екологія людини як предмет освіти. *Біологія і хімія в школі*. 1998. № 2. С.10–11.